

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 20 december 2012

MEDITATIE

De geopenbaarde Christus

Als Johannes schrijft dat Christus geopenbaard is, doelt hij daarmee inzonderheid op Zijn komst in deze wereld. Immers, in deze wereld die in het boze ligt en op deze aarde die om der zonde wil vervloekt is, heeft God Zijn Zoon gezonden en geopenbaard.

Hij was ook reeds in de beloften, de ceremonieën en voorbeelden onder het Oude Testament geopenbaard, maar dit was alles als het ware nog onder een sluier. Maar toen God Zijn Zoon zond in de volheid des tijds, zijn alle schaduwen weggevallen. Toen is Hij geopenbaard in Zijn volle heerlijkheid als de Verlosser en Zaligmaker.

Hiervan schrijft de apostel aan de gelovigen, aan hen waar hij tevoren van zegt dat zij kinderen Gods zijn; dat zij dit weten. Maar dat weten toch velen met hen? Ieder die Gods Woord

En gij weet, dat Hij geopenbaard is, opdat Hij onze zonden zou wegnemen; en geen zonde is z'n Hem.

1 Johannes 3:5

kent en van de waarheid niet vreemd is weet toch dat Gods Zoon op aarde kwam en dat Hij in Bethlehem geboren is. Dat is waar, maar dat is niet het weten wat de apostel bedoelt. Hij bedoelt een ander weten en kennen. Hij zegt: "Gij weet, dat Hij geopenbaard is, opdat Hij onze zonden zou wegnemen". Zúlk weten is vrucht van het onderwijs van de Heilige Geest. Er is een openbaring van de Zoon van God buiten ons en in deze wereld, maar er is ook een openbaring van Hem in ons en van God gewerkt. En dit laatste is op Gods tijd het deel van Gods kinderen geworden. Van hen die volgens vers 14 zijn overgegaan uit de dood in het leven. Zij zijn door God opgezocht en getrokken met Zijn liefdedekorden. Ja, zij zijn door wederbarende genade van Adam afgesneden en in Christus ingelijfd.

Zij hebben een plaats gekregen op de school van Christus en worden door Zijn Woord en Geest geleerd en onderwezen. Zo krijgen ze kennis van hun zonden en schuld, van hun breuk in Adam en hun diepe zondeval, van hun ongerechtigheid en hun verdorvenheid. Ja het is de vrucht van dit onderwijs dat zij zichzelf leren kennen als gans verloren. God ontdekt en overtuigt hen en stelt hun Zijn heilige wet voor ogen. Door die wet werkt Hij kennis van hun zonden.

Zij krijgen kennis van God; van Zijn goedertierenheid en barmhartigheid, Zijn liefde en genade, Zijn gerechtigheid en heiligheid.

Maar zij krijgen ook kennis van zichzelf en hun totale verdorvenheid. En wie zichzelf zo leerde kennen, is aan de weet gekomen dat het in hemzelf een verloren zaak is en dat het van 's mensen zijde eeuwig onmogelijk is. Dat werken en gerechtigheden, deugden en plichten, gebeden en tranen, ja dat alles wat van en uit de mens is, tekort is om met God verzoend en bevredigd te worden.

Door dat alles zijn immers de zonden niet weg te nemen. En daar is het hen juist om begonnen. Die zonden die zo bitter en smartelijk zijn geworden, die hen schuldig stellen en onrein maken, zijn de oorzaak van de scheiding tussen God en hun ziel. God moet op hen toornen en hen straffen vanwege de dadelijke zonden en de erfzonden. O, die straf der zonde wordt zo rechtvaardig en zo wel verdiend. Bij God is geen onrecht als Hij hen straft en te gronde laat gaan. Al moeten ze er eeuwig buiten vallen, dan zullen ze het nog verkondigen dat 's Heeren doen rein en Zijn vonnis gans rechtvaardig is. Maar voor zulken brak ook dat onvergetelijke ogenblik aan dat God Zijn Zoon in hen geopenbaard heeft. Eerst in de schaduwen en door het van Hem getuigende Woord. In de beloften en de aankondigingen. Totdat ze met Paulus konden en mochten zeggen: "Het heeft God behaagd Zijn Zoon in mij te openbaren". Hij geopenbaard in ons, opdat Hij onze zonden weg zou nemen; en geen zonde is in Hem. Hij is zonder zonde omdat Hij dat "Heilige" is Dat uit Maria geboren is. Hij had geen dadelijke zonde maar ook geen erfzonde. Hij was heilig, onnozel, onbesmet en afgescheiden van de zondaren.

Juist daarom krijgt Hij voor Zijn volk zo'n heerlijkheid, wordt Hij zo dierbaar en gepast. Hij is bekwaam hun Middelaar bij God te zijn. Hij, Die Zelf zonder zonde was, en tevens de waarachtige God is, kon en wilde de

Inhoud

- 1 De geopenbaarde Christus
- 2 Bethlehem en Nazareth
- 3 Een psalm, een lied: Psalm 148 (50)
- 4 Hét teken
- 5 Heerlijkheid zien in de geboren Zaligmaker
- 7 De eerste belofte
- 8 Keizer Augustus
- 9 God, geopenbaard in het vlees
- 10 Comrie onder vuur (5)
- 11 Even maar...
- 12 Kerknieuws
- 12 Berichten
- 13 Kerkdiensten

zonden van anderen dragen en wegnemen. Hij kwam om zondaren zalig te maken. Om de zondelast der Zijnen te dragen en te verzoenen. Door Zijn offer aan het kruis heeft Hij voor al de zonden volkomen genoeg gedaan. Geen zonde is er nog overgebleven die niet is verzoend, zelfs de kleinste niet, want Zijn werk is een volkomen werk.

*Gij hebt, o HEER,
in 't dood'lijkst tijdsgewricht
Mijn ziel gered,
mijn tranen willen drogen,
Mijn voet geschraagd;
dies zal ik, voor Gods ogen,
Steeds wandelen
in 't vrolijk levenslicht.*

wijlen ds. A.F. Honkoop

Bethlehem en Nazareth

Bethlehem

De huidige stad heeft weinig herkenningspunten met de Bijbelse geschiedenissen. Rondom de geboorte van de Heere Jezus zijn geen zekere herdenkingsplaatsen te vinden. De plaats van geboorte wordt wel aangewezen.

Ook kun je er veel artikelen kopen die verwijzen naar de geboorte van de Zaligmaker. Het meeste daarvan is nagemaakt van oude en religieuze voorwerpen. Vergeleken met het diepe belang van de geboorte van Christus zijn deze voorwerpen van geen enkele waarde. Het is dan ook moeilijk om een voorstelling te maken van het Bethlehem in de tijd van de geboorte van de Heere Jezus.

Het is in het verleden altijd een klein dorp geweest. De profeet Micha heeft al gesproken over de geringheid van deze plaats (Micha 5:1). Toch hebben er grote zaken plaatsgevonden. In de nabijheid van Bethlehem is Rachel gestorven en begraven. Het was de liefste vrouw van Jakob. Het graf van haar wordt nog aangewezen. Vroeger stond dit bouwwerk in het open veld. Oude foto's laten dit zien. Het is een heilige plaats geworden voor het Jodendom. Tegenwoordig is er rondom dit graf een hoge muur gebouwd ter beveiliging. Terugdenkend aan het overlijden van Rachel, is dit bouwwerk niet het belangrijkste. Groter is het komen van Jakob aan de kant van de Heere.

Ruth heeft hier aan de zijde van Boaz een plaats gevonden onder het volk van Israël. David is opgegroeid in Bethlehem. Bijzondere gebeurtenissen hebben zich hier afgespeeld. Het

meest bijzondere en ontroerende is de geboorte van de Zaligmaker.

Onenigheid

Het kleine dorp is uitgegroeid tot een drukke stad. Een stad in de zogenaamde Palestijnse gebieden. Er wonen veel Arabieren. Joodse mensen worden er nauwelijks gevonden. Christus is er geboren, dus door een bepaald soort christenen wordt Beth-

lehem 'een heilige plaats' genoemd. In de Israëlsche toerismebranche wordt de stad Bethlehem heel gemakkelijk gerekend tot een 'gewone Joodse stad'. Wie echter naar deze stad toe wil, komt er achter dat men er zonder een buitengewone grenscontrole niet komen kan. Een hoge veiligheidsmuur scheidt Israël en de Palestijnse gebieden. Samuel de Lange formuleerde het in een artikel (maart 1999) zo: 'Pelgrims moeten bedenken dat de heilige plaatsen ook stenen des aanstoots zijn, omgeven met joodse smetvrees, Palestijns eergevoel en christelijke aanmatiging'.

Jeruzalem, Hebron, maar ook Bethlehem en andere steden, zijn plaatsen waar de verdeeldheid tussen de volken duidelijk aan het licht komt. Dit is opmerkelijk, juist in Bethlehem moet de eenheid naar voren komen! We kunnen het zo wel zeggen: 'Bidt om de vrede van Bethlehem'. Als kerk moeten we maar geen politieke uitspraken doen. Daartoe zijn we niet geroepen.

Nazareth

Veel van Bethlehem komt overeen met Nazareth. Het is de plaats waar de Heere Jezus de eerste 30 jaar van Zijn leven heeft doorgebracht. De

Bethlehem

Nazareth

naam van de stad heeft veel aan de bekendheid van Christus te danken. Christus heeft zeker geen naam gekregen omdat Hij opgegroeid is in Nazareth. Het stadje in Galilea komt zelfs in het Oude Testament niet voor. Opgravingen hebben aangetoond dat er wel bewoning van oude tijden af is geweest. Het moet een drukke plaats zijn geweest omdat het op een kruispunt van handelswegen heeft gelegen. Er was ook een bron, waardoor bewoning zeer waarschijnlijk was.

Er worden in de Talmoed meer plaatsen genoemd die in het Oude Testament niet voorkomen. Zippori, in de tijd van de Heere Jezus zelfs de hoofdstad van Galilea, komt in het gehele Nieuwe Testament niet voor.

Tegenwoordig wordt er aandacht gegeven aan het oude Nazareth in het zogenaamde Nazareth Village. De geschiedenis komt daar tot leven. Oude beroepen worden uitgeoefend, waardoor een tijdsbeeld ontstaat van vroeger jaren.

De stad heeft twee delen. In het lage deel wonen tegenwoordig veel Arabieren. Het hoge deel, Nazareth Ilit, wordt bewoond door Joodse mensen. Het laatstgenoemde deel is van recente datum. Veel Joden uit het voormalige Oost-Europa wonen er.

Het Arabische deel is het langst bewoond. Daar vinden we dan ook de zogenaamde heilige plaatsen. Er is een grote kerk die herinnert aan de aankondiging van de geboren Zaligmaker door Gabriël. Er zijn in het oude deel veel moslims. Christen-Arabieren vinden we er echter ook. Over het geheel van Israël genomen vormt deze laatste groep een minderheid. Deze groep, een minderheid van een minderheid, heeft het in Israël niet gemakkelijk. Zij mogen niet worden vergeten.

Jood en heiden

De twee genoemde plaatsen laten ons duidelijk zien dat de Kerk uit Joden én heidenen bestaat (Ef. 2). De Joden hebben weliswaar 'de eerste plaats in de stoel van God' (Calvijn). Zij moeten nu bijzondere aandacht krijgen, omdat ze te lang vergeten zijn. Maar de heidenvolkeren horen er ook zeker bij. We denken hierbij in het bijzonder aan de verdrukte kerk in het Midden-Oosten.

Het werk van de geboren Zaligmaker mag niet worden beperkt. Jood en heiden zullen in Zijn verdiensten delen. U ook?

Poortugaal,

ds. C. Neele

EEN PSALM, EEN LIED

50

Psalm 148

'Want Zijn Naam alleen is hoogverheven.'

Psalm 148:13

De schrijver van deze Psalm is niet te achterhalen. De directe aanleiding is ook niet bekend. Men denkt aan de periode na de ballingschap. De inhoud is ieder geval waard om overdacht te worden. Twaalf keer vinden we de opwekking om de Heere groot te maken.

Het lied bestaat uit twee delen. In het eerste deel (1-6) worden de hemel en al zijn bewoners opgeroepen de HEERE te loven. Het tweede deel (7-14) is gericht tot de aarde en haar bewoners. Zoals we lezen in de berijming van de volgende Psalm: 'Voor Zijn troon en hier beneden'.

Laat de hemel de HEERE loven. Hier worden aangesproken 'de engelen, de zon, maan en sterren; de hemel der hemelen; de wateren, die boven de hemelen zijn'. De motivatie voor deze oproep is: 'Want als Hij het beval, zo werden zij geschapen'.

Looft den HEERE, van de aarde. Hier worden aangesproken: 'de walvissen, alle afgronden, vuur, hagel, sneeuw en damp; stormwind, bergen en heuvelen; vruchtbomen en cederbomen; wild gedierte en alle vee; kruipend gedierte en alle gevogelte; koningen der aarde en alle volken, vorsten en rechters; jongelingen en maagden; ouden en jongen.

De motivatie voor hen is: 'Want Zijn Naam alleen is hoogverheven. Zijn majesteit is over de aarde en den hemel'.

Voor de aarde wordt er echter nog een bijzondere reden toegevoegd: 'En Hij heeft den hoorn Zijns volks verhoogd'. Gods handelwijze met Zijn volk! De mens was reeds het pronkstuk van de schepping. Met de gaven die de Schepper gaf kon hij zijn Schepper het meeste loven. Maar zo zal het ook zijn in de herschepping. Groter dan de lofprijzing van de schepping zal de lofprijzing van Gods volk zijn. Wat zon maan en sterren nooit te beurt gevallen is, heeft de Schepper wel gegeven aan Zijn gunstgenoten. Er is sprake van een nauwe gemeenschap. Ontroerend zijn de laatste woorden van deze Psalm: 'des volks dat nabij Hem is'. Hij heeft ze een plaats toebedeeld, die geen van de schepselen ooit heeft verkregen.

Wie hier niet leert wenen, zal straks niet vertroost worden. En wie hier niet leert loven, zal het straks niet meer kunnen. Augustinus heeft geschreven: 'En niemand kan voor het gindsche leven geschikt worden, die zich daarvoor niet heeft voorbereid'.

O, volk des Heeren, als u niet zou spreken, dan zouden de stenen gaan spreken. Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen! En ligt daar niet de wortelzonde van de goddeloze dat hij nooit de eer van God op het oog heeft?

Nunspeet, ds. A. Schot

Hét teken

'En dit zal u het teken zijn: ...het Kindeke... in doeken gewonden en liggende in de kribbe'.

Lukas 2:12

Groot was het teken dat Gideon ontving: om beurten waren het wollen vlies en de aarde doordrenkt of droog. Toen geloofde die strijdbare held de gewisse belofte Gods: hij zou de Midianieten slaan als een enigen man. Eeuwen later sprak Jesaja tot Hizkia: Dit zal u een teken zijn van de Heere (Jes. 38:7) - de zon keerde tien graden terug en Hizkia's geloof werd versterkt; vijftien jaar zou tot zijn leven worden toegedaan. Deze tekenen waren bewijzen van Gods almacht. Zijn regering gaat over elk dauwdruppeltje én over elke Midianiet. Hij bepaalt zowel de loop van de zon als de lengte van Hizkia's leven.

Maar wat is, vergeleken bij deze tekenen, het teken dat de herders ontvingen? Is het niet gering en verachtelijk? Maakt *dít* teken werkelijk bekend wie en waar de Zaligmaker is, de Gezalfde, de Kurios? Zeker, vleselijke ogen achten de doeken te gewoon en de kribbe dwaasheid. Dit teken heeft geen uiterlijke heerlijkheid en zal wedersproken worden. Toch is het vol en diep. Het heeft twee zijden, wel onderscheiden maar niet te scheiden. Het is één teken, hét teken. *Dit* teken en geen ander. En de betekende zaak zal alleen door het geloof worden gekend. Zalig is hij die aan dit Kindeke niet zal geërgerd worden (Matth. 11:6).

In doeken gewonden

Maria heeft haar eerstgeboren Zoon in doeken gewonden zoals bij rijk en arm gebruikelijk in die dagen. Maar alleen van dit Kindeke wordt het uitdrukkelijk in de Schrift meegedeeld. Als met de vinger wordt gewezen naar het grote wonder dat Gods Zoon Mensenzoon werd, een schreiend Kindeke.

De sterke God, vóór alle tijden gegeneerd, werd in de volheid des tijds uit een vrouw. De onzienlijke God een zichtbaar mens. Moederloos naar Zijn Godheid, vaderloos naar Zijn mensheid. Dezelfde Die de hemel uitrekt

als een gordijn (Ps. 104:2) werd strak ingebakerd. Die door de hemelen niet omsloten kan worden (1 Kon. 8:27) door repen stof omwikkeld. Die de donkerheid stelde tot een windeldoek voor de zee (Job 38:9a) in windselen gewonden. Voorwaar, Gij zijt een God Die Zich verborgen houdt, de God Israëls, de Heiland (Jes. 45:15)!

De Bloedvriend in doeken gewonden, dat is: in gelijkheid des zondigen vleses. Hij is waarachtig en rechtvaardig mens geworden, Zijn broederen in alles gelijk, uitgenomen de zonde. Want de rechtvaardigheid Gods vorderde dat de menselijke natuur die gezondigd had, voor de zonde betaalde.

In Hem woont de volheid der Godheid lichamenlijk (Kol. 2:9). Waarachtig God en waarachtig en rechtvaardig mens, bekwaam de last van Gods toorn aan Zijn mensheid te dragen. Hij zal Zijn volk de gerechtigheid en het leven verwerven en wedergeven. Buiten allen twijfel, de verborgenheid der godzaligheid is groot: God is geopenbaard in het vlees (1 Tim. 3:16).

Liggende in de kribbe

De andere zijde van het teken is dat de Zaligmaker in de kribbe lag, in diepe vernedering! Heeft de moeder des Heeren Hem dáár neergelegd? Die uit de hemel nedergedaald is, dat Heilige, in een voederbak, uitgelikt door beesten? Lag dáár de Erfgenaam van Davids troon en kroon?

Hij is tot zonde gemaakt, dragende de ongerechtigheid van de Zijnen van hun ontvangen af. Daarom was er voor de Schepper van hemel en aarde geen plaats in de herberg en kreeg de Heere der heerlijkheid op Zijn voetbank de laagste plaats. Deze plaats heeft de Vader van Hem geëist. Het was vanwege de gerechtigheid en waarheid Gods de enige overgebleven plaats, de enige juiste plaats. Opdat Hij Zijn volk een plaats zou bereiden bij God.

Gewillig is de Zaligmaker de staat van Zijn vernedering ingegaan om te zoeken en zalig te maken dat verloren was. De kribbe predikt het vloekhout. Dit Kindeke zal een Man van smarten zijn. Het Brood des levens zal hongeren, de Fontein des heils dorsten. De Rechtvaardige zal door valse getuigen beschuldigd worden, het onbestraftelijk en onbevlekt Lam ter dood verwezen.

De schuldovernemende en strafdragende Borg zal voor voldoening zorgen. In een weg van bitter lijden en sterven zal Hij Zijn werk volbrengen. Hij zal niet verdonkerd noch verborgen worden, totdat Hij het recht op aarde zal hebben besteld (Jes. 42:4). En alzo zou vervuld worden: Want hetgeen der wet onmogelijk was, dewijl zij door het vlees krachteloos was, heeft God, Zijn Zoon zendende in gelijkheid des zondigen vleses, en (dat) voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees (Rom. 8:3).

Diepte van de betekende zaak

Wond de moeder des Heeren de geboren Jezus in doeken, enkele liefhebbers des Heeren zouden de doorploegde en doorstoken Jezus vinden in een doodskleed van fijn lijnwaad (Luk. 23:53, Joh. 19:14). Legde Maria Hem neder in de kribbe, jaren la-

Liggende in de kribbe, in diepe vernedering! Heeft de moeder des Heeren Hem dáár neergelegd.

ter zou Zijn volk Hem leggen in een nieuw graf. God zou recht oefenen. De mantel der gerechtigheid zou door Jezus voor 's Vaders kinderen worden verworven. Daarna zouden de smarten des doods ontbonden worden. De doeken zouden achterblijven in het graf, evenals (in een andere plaats samengerold) de zweetdoek die op Zijn hoofd geweest was (Joh. 20:6,7). Het lege graf zou voor Zijn volk een teken zijn. Daar zouden de engelen prediken: 'Komt herwaarts, ziet de plaats waar de Heere gelegen heeft'. Dé Heere, uw Heere. Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods?

Op de gemerkte plaats

De verhoogde Zaligmaker heeft de Zijnen een plaats in de hemel bereid. Hij zal hen allen tot Zich trekken. Doden zullen horen de stem van de Zoon van God, en die ze gehoord hebben, zullen leven. Gebracht aan het einde der wet zal het Evangelie hen worden ontsloten en de Zaligmaker in de beloften verklaard. Zij zullen den Heere prijzen, die Hem zoeken. Gij verdrukte, door onweder voortgedrevene, ongetrooste, ulieder hart zal in eeuwigheid leven. Ook u zult eens het Kindeke vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe.

Het gemerkte Kind op de gemerkte plaats.

Eén uit duizend.

Beminnelijk en gepast, onmisbaar en algenoegzaam.

Immanuël, vol van genade en waarheid.

Ga uit tot Hem Die u toeroept: Komt herwaarts! Hij wil niets liever. Ga tot Hem uit, belijdende uw zonden met smartelijk berouw. Ga uit al dorstende: Breid Uw vleugel over mij uit, want Gij zijt de Losser. Ga uit en merkt ook gij die plaats waar de meerdere Boaz Zich neergelegd heeft. Merkt die plaats en zegt: Amen, ja amen, Deze is Het, Hij alleen. Ga dan in en sla zijn voetdeksel op en leg u. Hij zal ontwaken op Zijn tijd en antwoorden: Gij zijt Mijn. Gewisselijk, Hij zal een eeuwig verbond met u maken.

Een getrouw teken

Dit teken is onzegbaar veel groter dan het teken dat Gideon en Hizkia ontvingen. Gideon overwon en Hizkia leefde nog vijftien jaar, maar de Gekruisigde is Overwinnaar in dé strijd en heeft het leven en de onverderfelijkheid aan het licht gebracht. Dit teken is een getrouw teken en aller

aanneming waardig. Het predikt dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken.

Die zichtbare prediking komt tot het afgezonde geslacht dat Zijn merken veldteken draagt (NGB. art. 34). Gemarkte kinderen, maar in Adam verloren. Hij is geboren, opdat zij wederom geboren zouden kunnen worden.

Spreekt u over Jezus zonder hét teken te verstaan? Of is het merkteken dat u

ontving voor u waar geworden in het gemerkte Kindeke op de gemerkte plaats?

*Want Hij is onze God, en wij
Zijn 't volk van Zijne heerschappij,
De schapen, die Zijn hand wil weiden;
Zo gij Zijn stem dan heden hoort,
Geloofd Zijn heil- en troostrijk woord,
Verhardt u niet, maar laat u leiden.*

Genemuiden,

ds. C. Hogchem

Heerlijkheid zien in de geboren Zaligmaker

De kribbe van Bethlehem en heerlijkheid - het lijkt zo tegenstrijdig. Kerst spreekt toch van nameloze armoede en diepe ontlustering? Toch heeft Johannes juist in de vernederde Christus grote heerlijkheid gezien. Hóór wat hij schrijft: "En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond (en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van den Vader), vol van genade en waarheid" (Joh. 1:14). Heerlijkheid in de geboren Zaligmaker - hoe is dat mogelijk?

Heerlijkheid aanschouwd

Johannes is er bij geweest als ooggetuige (1 Joh. 1:1-3). Hij heeft Jezus' heerlijkheid gezien. Wanneer? Telkens opnieuw. Op de bruiloft te Kana bijvoorbeeld, toen water in wijn werd veranderd. Op de berg der verheerlijking, toen de Godheid van Christus heenstraalde door Zijn menselijke natuur. Bij het graf van Lazarus, toen de dood moest wijken voor het leven. En heel in het bijzonder toen Jezus Zelf opstond uit de doden om met eer en heerlijkheid te worden gekroond. Welnu, als Johannes in zijn evangelie schrijft over de geboorte van Christus is het net alsof het licht van de opstanding terugstraalt over het kruis tot in de kribbe. Daarom kan de apostel heerlijkheid zien in het Kind van Bethlehem. Nee, aan dat Kind als zodanig is geen heerlijkheid te bespeuren. Het is in doeken gewonden en ligt in een kribbe. Hij heeft juist alle heerlijkheid afgelegd in Zijn komst naar deze aarde. Er was heus geen

stralenkrans die Hem omringde. Het was donker in die beestenstal.

Ineengeschrompeld voor God

Waar was het licht? Buiten in de velden van Efratha! Er staat van de herders: "En de heerlijkheid des Heeren omscheen hen". Wat was het gevolg? "Zij vreesden met grote vreze". Ze konden voor God niet bestaan. Zij schrompelden weg voor de Heere. Het was verloren, rechtvaardig verloren, voor eeuwig verloren!

Kent u daar iets van? Bent u ook wel eens verschrompeld voor een heilig en rechtvaardig God? Hebt u weleens gestaan in het licht van Gods volmaakte en heerlijke deugden? O, dan blijft er van ons niets over. Dan gaat onze kroon in het stof en onze hand op de mond. Maar juist dan krijgt Jezus glans en heerlijkheid voor een diepe gevallen en geheel onwaardig mensenkind!

Zien door het geloof

De apostel der liefde mocht daar iets van kennen. Hij was niet alleen ooggetuige, hij was vooral een geloofsgetuige. Ook Johannes had verlichte ogen des verstands nodig om Jezus te zien in Zijn heerlijkheid en zondaarsliefde. Het is het waarachtig geloof dat hem heen deed blikken door het kleed van Jezus' mensheid, door de grauwe tabernakel van Zijn vlees. Wat wordt het wonder dan groot dat Gods Zoon alle uiterlijke heerlijkheid wilde afleggen om naakte zondaren te bekleden met de mantel van Zijn gerechtigheid! Waar is die heerlijkheid van Christus

het grootst? Juist waar Hij Zich het diepst vernedert! Juist daar waar Hij Zich verbergt in het vlees als een hulpeloos Kind, als de Man van smarten en als een gevloekte Kruisdrager. O, dan is alles wat aan Hem is gans begerlijk! Want stel nu eens dat Christus gekomen was in al Zijn majesteit en grootheid, dan was ik verteerd in één ogenblik. Maar nu komt Hij als het vleesgeworden Woord. Nu worden de stralen van Gods heiligheid getemperd en gebroken door Zijn menselijke natuur. Nu zegt Hij: "Die de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft, die heeft het eeuwige leven."

Wij

Hebt u, heb jij Hem zo al eens gezien? Johannes mocht zeggen: "Wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd". Daar komt het op aan. Heeft Hij u al gevonden als "vlees", nietig, vergankelijk en verdoemelijk vlees? Want *daar* hoort Hij bij! Hij is Zelf zo diep afgedaald. Augustinus heeft eens gezegd: "God is al nederig, maar de mens is nog hoogmoedig." O, hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zo'n zaligheid geen acht genomen hebben? Smeek de Heere om de werking van Zijn Geest om uzelf te leren kennen en Christus te mogen aanschouwen.

Aanschouwen is nog wat anders dan *beschouwen*. De dichter vroeg: "Geef dat mijn oog het goede aanschouw 't welk Gij, uit onbezweken trouw, Uw uitverkoor'nen toe wilt voegen!" Is het weleens waar geweest, maar is het nu zo ver weg? Vraag dan maar: "Och, wierd ik derwaarts weer geleid, dan zou mijn mond U d'ere geven!" "Ontdek Uzelf nog eens, lieve Borg en Zaligmaker, opdat ik mij in U mag verblijden en Uw Naam zou worden groot gemaakt!"

De Eniggeborene van de Vader

De heerlijkheid van Christus is "een heerlijkheid als des Eniggeborenen van den Vader." De geboorte van Christus in Bethlehem is groot, maar Johannes wijst op *nog* een geboorte die al even wonderlijk is: de eeuwige generatie van de Zoon uit de Vader. Christus is God zonder moeder, en mens zonder vader. Terwijl Lukas de nadruk legt op Zijn geboorte uit de moederschoot van Maria, wijst Johannes heen naar Zijn onbegrijpelijke geboorte uit de schoot des Vaders. Met Kerst staan we meestal stil bij het eerste, bij de geboorte van Christus als de eerstgeboren Zoon van Maria. Maar laten we ook dat tweede niet vergeten. Christus is immers ook – en

allereerst – de Eniggeborene van de Vader. God had maar één Zoon, maar die ene Zoon heeft Hij ervoor overgehad om zondaren te behouden. "Alzo lief heeft God de wereld gehad...!" Hier is de ware Izak, het smetteloze Offerlam! "Het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond (en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van den Vader)."

Vol van genade en waarheid

Dat vleesgeworden Woord is niet alleen vol van majesteit en heerlijkheid, maar ook vol van genade en waarheid. Hij is *vol van genade* voor doodschuldige en doemwaardige schepselen. Genade is op Zijn lippen uitgestort. In vers 17 zingt Johannes ervan: "Want uit Zijn volheid hebben wij ontvangen, ook genade voor genade." Met andere woorden, de ene genade bovenop de andere genade. Als de ene voorraad is opgebruikt, verbeurd en verzondigd, dan blijkt er toch nog meer te zitten in die schatkamers van Christus. Zijn volk mag leven van de rente, maar Hij bewaart het kapitaal in Zijn handen. En zo overlaadt Hij hen dag aan dag met Zijne gunstbewijzen.

Hij is vol van genade *en* waarheid. Hij is de waarheid, en Hij *sprak* de waarheid. Hij is de getrouwe Getuige Die de goede belijdenis heeft afgelegd voor Pontius Pilatus. Hij is ook de waarheid – dat wil zeggen de vervul-

ling – van de profetieën en schaduwen onder het Oude Testament.

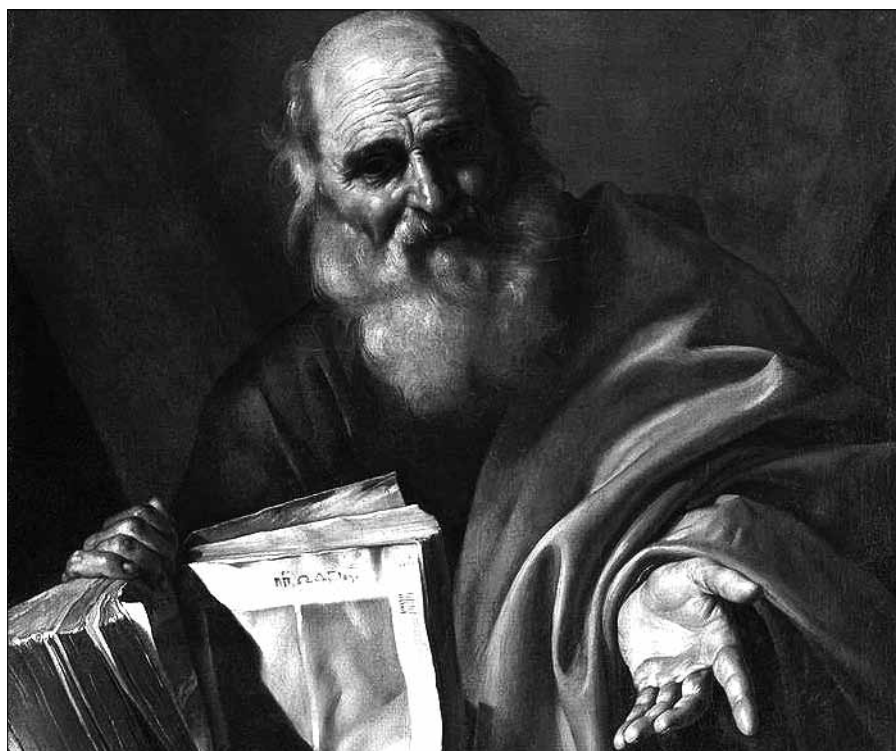
Voor eeuwig

Zo mag Johannes getuigen van heerlijkheid in de geboren Zaligmaker. Hij heeft Hem mogen zien met zijn eigen ogen en met verlichte ogen des verstands. En ook vandaag is er nog een volk dat Hem mag aanschouwen door het geloof. Het is wel vaak "zo genoten, zo weer toegesloten." Maar de dag komt dat Hij nooit meer Zijn aangezicht zal verbergen of dat zij hun weg moeten gaan onder een wolk van ongeloof en bestrijding. Hij heeft voor hen gebeden: "Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen" (Joh. 17:24).

Wat een wonder voor die moegestreden pelgrims, voor dat Adventsvolk van de nieuwe dag! Het beste ligt nog vóór hen. Straks zullen ze Hem zien, niet langer in de staat van Zijn vernedering, maar in Zijn verhoging. Dan heeft hij hier al "onder ons" gewoond, volk des Heeren, maar *dan* zal het klinken: "Zie, de tabernakel Gods is bij de mensen, en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen Zijn volk zijn, en God Zelf zal bij hen en hun God zijn" (Openb. 21:3). Vertrouwt dan elkander met deze woorden.

Krabbendijke,

ds. C. Sonneveld

Johannes mag getuigen van heerlijkheid in de geboren Zaligmaker. Hij heeft Hem mogen zien met zijn eigen ogen en met verlichte ogen des verstands.

De eerste belofte

'En Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar Zaad; Datzelve zal u den kop vermorzelen, en gij zult Het de verzenen vermorzelen.'

Deze belofte uit Gen. 3 vers 15 klonk in het paradijs. God Zelf sprak deze woorden, op het juiste moment, toen het vonnis was uitgesproken over de ontzaglijke zonde van ongehoorzaamheid, van afval en van Majesteitsschennis.

God was in Zijn eer aangetast en de ganse hel juichte erom. Satan meende de overwinning behaald te hebben. Hij meende zijn doel bereikt te hebben. God was aangetast in Zijn Godheid. Satan had, door de val van Adam en Eva, het pronkjuweel van het werk Gods vernield.

Te midden van de dood, van de ellende en van het oordeel klinkt een stem! Het is een stem uit de eeuwigheid. Het is een stem van genade. God Zelf verklaart een weg vanuit God tot God: 'Ik zal'.

In het oordeel verklaart God Zijn genade. Genade voor zondige, schuldige mensen. God zal vijandschap zetten. God zal scheiding aanbrengen onder de mensen. Satan zal niet iedereen met zich naar de rampzaligheid slepen. Er zullen er uit zijn macht verlost worden.

God had rechtvaardig heel het menselijke geslacht kunnen verwerpen, maar dat deed Hij niet. God is satan een eeuwigheid vóór geweest!

In deze tekstwoorden wordt het welbehagen Gods verklaard. God spreekt over het Vrouwenzaad. God verklaart de oorlog tussen het Vrouwenzaad en het slangenzaad. Hier wordt Christus verklaard. In de volheid des tijds zal Hij komen om de strijd aan te binden tegen satan. Hij zal Gods eer verhogen. Hij zal mensen verlossen uit satans macht.

Welk een kostelijk geheim schuilt er in deze eerste belofte! Wat wij nu weten, wisten Adam en Eva nog niet. Zijn Naam bleef immers voor hen verborgen. Het hoe en het wanneer bleef onbekend. Satan heeft het nagespeurd om te weten wie het dan wel zou zijn die de strijd met hem zou aanbinden. Wie het zou zijn die hem zijn onderdanen zou ontfutselen.

De eerste stralen van het Evangelie schenen reeds in het paradijs. Het was alles zo anders geworden. Adam en Eva waren in een donkere, zwarte nacht terechtgekomen. Zij hadden alles verzondigd en alle rechten verspeeld.

In welk een donkere nacht zijn wij met onze kinderen terechtgekomen! Het is de nacht van onkunde en verlatenheid. Wij zijn God kwijt, wij hebben ons uit Zijn gemeenschap gezondigd. Wij liggen met onze kinderen onder het oordeel van de drievoudige dood. Het is noodzakelijk om dat bevestigend te leren! Om eigen schuld zijn wij in die diepdonkere, zwarte nacht terechtgekomen.

Wat is het een ontwaken als een mens door God wordt levendgemaakt. Dan komt een mens tot het besef dat hij God kwijt is. Hij wordt in kennis gebracht met het oordeel en hij wordt meer en meer overtuigd van het oordeel. Het vonnis des doods is over ons uitgesproken. Hoe zal een mens verlost kunnen worden van dit oordeel? Hoe zal hij God tot zijn Deel mogen krijgen? Hoe zal hij ooit Gods gunst kunnen proeven en smaken? Zie, dat onverklaarbare gemis gaat de ziel bezetten.

Wat een les is het om te leren dat wij al onze rechten verspeeld hebben en als ervaren wordt dat alles verzondigd is en dat wij nergens op kunnen rekenen! Wat is het een wonder als de eerste Evangeliestralen in de ziel vallen. Als een mens tot de kennis wordt gebracht dat er een Weg is. Om te midden van het oordeel nog zalig te kunnen worden in en door het beloofde Vrouwenzaad.

Er is dan nog veel verborgen voor de ziel, maar die eerste stralen van de Zon der gerechtigheid vanuit de he-

mel zijn onvergetelijk. Als de ziel zich mag koesteren in de evangelische warmte van die stralen en zich mag verheugen over het wonderlijke licht van die stralen. Het wordt een uitziend en verlangend volk, hopen op het Evangelie. Zij worden begerig om méér te weten van het Vrouwenzaad. Maar o, die ontdekkingen, als zij in de strijd gewikkeld worden. Hun strijd tegen de zonden. Wat houdt satan hen in zijn greep! Ze kunnen maar niet loskomen van hun oude leven. Zij gaan de inhoud van de eerste belofte verstaan in de doorleving van hun Adamsbestaan.

Welk een wonderlijke weg houdt de Heere toch met dezulken, want in de strijd krijgen zij meer en meer zicht op het Vrouwenzaad. Wie is Hij toch? Wanneer komt Hij dan? Hoe meer zij over Hem horen, hoe meer zij Hem begeren te kennen. Hoe meer Hij wordt verklaard, hoe armer zij worden in zichzelf. Een preek zonder Christus is voor dezulken geen preek. Wat een wonderlijke weg is het als Hij Zich al nader aan de ziel gaat bekendmaken. Dan leert men Hem al meer kennen in Zijn Namen, in Zijn ambten, in Zijn naturen, in Zijn staten en in Zijn weldaden. Hun verzuchting wordt: Verklaar mij dit Vrouwenzaad, want zonder Hem is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf.

Kootwijkerbroek,

ds. G. Beens

Ontvangen en geboorte

Maakt Gij, o Jezus, dat zich d' aard'
Zo gunstig met de hemel paart,
Door Uw geboorte hier beneden?
Daar gij in diepe ned'righeid,
In kribbe en stal wordt neergeleid,
Door 't goddeloze gros vertreden.

Maar Jezus, ach, wat baat het mij,
Of Uw geboorte op aarde zij,
Als G' in mijn hart niet wordt
geboren.
Kom dan, o Heiland, in mij woon,
En maak mijn hart U tot een troon,
Dat ik U gans mag toebehoren.

Wijs: Psalm 111

Wilhelmus Schortinghuis

Uit: Geestelijke Gesangen ... alsmede Enige
Beknopte Gesangen over de voornaamste
Goddelijke Waarheden

Keizer Augustus

En het geschiedde in diezelfde dagen, dat er een gebod uitging van den keizer Augustus, dat de gehele wereld beschreven zou worden.

Lukas 2:1

'En het geschiedde in diezelfde dagen...'. Welke dagen zijn dat eigenlijk? Het zijn de dagen waarin de geboorte van Johannes de Doper werd aangekondigd. En de voorloper van de Zaligmaker is geboren. En Lukas plaatst diens geboorte uitdrukkelijk in de Joodse geschiedenis (1:5). 'In diezelfde dagen' wordt ook de geboorte van de Heere Jezus aangekondigd. En Lukas plaatst de geboorte van de Heere Jezus uitdrukkelijk in de wereldgeschiedenis. Want het zijn diezelfde dagen waarin keizer Augustus een gebod laat uitgaan, dat 'de gehele wereld beschreven zou worden'. Op die manier treedt deze keizer dus de heilsgeschiedenis binnen. We staan kort stil bij deze keizer en zijn bevel.

Lukas heeft het hier over keizer Augustus. En op grond hiervan denken we dat waarschijnlijk Augustus de naam is geweest die hij vanaf zijn kindse jaren al heeft gedragen. Augustus zou dan de naam zijn die zijn ouders hem gaven bij zijn geboorte, zoals wij allemaal een naam kregen bij onze geboorte. Niets is echter minder waar! De werkelijke en volledige naam van

Augustus luidt namelijk *Gaius Octavianus*. Hij is verder bekend onder de naam Octavianus. In het jaar 44 voor Christus sterft zijn oud-oom, de bekende veldheer Julius Caesar. De nog jonge Octavianus wordt via het testament van Julius Caesar zijn zoon en erfgenaam. Octavianus verandert daarna zijn eigen naam in *Gaius Julius Caesar*.

Na het overlijden van Julius Caesar weet hij na jaren van intriges en oorlogen de alleenheerschappij over het Romeinse rijk te verkrijgen. En deze heerschappij over het Romeinse rijk is succesvol. Octavianus weet binnen korte tijd vrede te bewerkstelligen binnen het ene, grote Romeinse rijk. Een periode van welvaart breekt aan. We kennen deze periode van vrede en welvaart binnen de kerkgeschiedenis als de zogenaamde *Pax Romana*, de Romeinse vrede. En juist vanwege deze vrede en welvaart ontvangt Octavianus in het jaar 27 voor Christus van de Romeinse senaat de titel van 'Augustus', dat is 'Verhevene' of 'Eerbiedwaardige'. En vanaf dat ogenblik kent het Romeinse rijk zijn eerste keizer: Caesar Augustus. En ook Lukas neemt deze naam volgens het dan geldende spraakgebruik over wanneer hij het heeft over 'keizer Augustus'.

In diezelfde dagen vaardigt deze keizer Augustus dus een bevel uit. En de

inhoud daarvan is, dat de gehele wereld beschreven zal moeten worden. Dit bevel moeten we opvatten als een keizerlijk decreet, in de grondtaal weergegeven met het bekende woord 'dogma'. De inhoud van dit keizerlijk decreet geeft Lukas weer als volgt: de gehele wereld moet beschreven worden. Onder de gehele wereld verstaan we natuurlijk de wereld van keizer Augustus, anders gezegd: zijn keizerrijk van de Rijn in het westen tot de Sahara in het zuiden, als een politieke eenheid. Het gaat dan om het rijk waarover keizer Augustus regeert. Dit rijk moet beschreven worden. We zouden ook kunnen zeggen: al de onderdanen moeten worden geteld. Er moet een inventarisatie en registratie van de totale bevolking plaatshebben. Daardoor moet er duidelijkheid komen over de werkelijke omvang van het keizerrijk. Het is verder niet bekend waar de keizer deze gegevens voor nodig heeft. Men denkt wel aan een volkstelling in verband met de dienstplicht in de keizerlijke legers. Men denkt ook wel aan een volkstelling om op grond daarvan te komen tot een juiste belastingheffing. Over de redenen voor het bevel van keizer Augustus zwijgt Lukas. Blijkbaar is dat voor Lukas niet zo belangrijk geweest. Eén ding is namelijk belangrijk: dat door alles heen Góds vinger de geschiedenis schrijft. In de grote wereldgeschiedenis blijkt namelijk, dat God gedacht heeft aan Zijn genade. En zo is het vandaag nóg! Dat gebeurt, wanneer het door genade uw levensvraag wordt: 'Maar Wie is deze Middelaar...? (HC vraag 18)'. Dan wordt het ook in uw leven allemaal vervuld: 'het heilig Evangelie, hetwelk God Zelf eerstelijk in het paradijs heeft geopenbaard' (antwoord 19). En daarna door de heilige patriarchen en profeten liet verkondigen. Wat God door de offerdiensten en andere ceremoniën van de Wet liet afbeelden. En wat ten slotte door Zijn eniggeboren Zoon is vervuld. Dat namelijk deze Middelaar nu is: onze Heere Jezus Christus, Die ons van God tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking, en tot een volkomen verlossing geschonken is (antwoord 18). Dan komt keizer Augustus in al zijn grootheid helemaal op de achtergrond te staan. Want dan ziet u te midden van uw schuld en verlorenheid in de kribbe van Bethlehem niemand anders dan Jezus alleen. Weet u al wat dát is? Zúlke Kerstdagen van harte toegewenst.

In diezelfde dagen vaardigt deze keizer Augustus dus een bevel uit. En de inhoud daarvan is, dat de gehele wereld beschreven zal moeten worden.

Terneuzen,

ds. R.A.M. Visser

God, geopenbaard in het vlees

'Hoe zal dat wezen, dewijl ik geen man beken?' (Luk. 1:34). Het is de vraag van Maria, een eenvoudig, Godvrezend meisje uit het verachte Nazareth. Ze kreeg bezoek van de engel Gabriël, die door God gezonden was met een bijzondere boodschap: 'En zie, gij zult bevrucht worden en een Zoon baren, en zult Zijn Naam heten JEZUS' (Luk. 1:31).

Wat zal dat voor Maria geweest zijn. Door Gods Geest had ze zichzelf leren kennen als een strafwaardige zondares, een gevallen Adamskind, die lag onder het oordeel van de drievoudige dood en die voor God niet kon bestaan, hoewel ze goed en recht uit Zijn hand was voortgekomen. Ze zocht genade. De Heere wilde in ontferming op haar neerzien. Gabriël zegt: 'Gij hebt genade bij God gevonden' (Luk. 1:30). Wat een wonder van vrije, soevereine genade! Dat kan alleen door Hem, Die in het paradijs beloofd was als het Vrouwenzaad en in de volheid des tijds komen zou, om genade te verwerven. Het hoogste doel waarom God Zijn Zoon zond, was de verheerlijking van Zijn Naam en de opluistering van Zijn deugden. Daaraan was verbonden de verlossing en de zaligheid van Zijn uitverkoren Kerk. De Vader verloor Zijn Zoon om Zijn knecht te zijn en Zijn werk te volbrengen. Maria had Hem nodig om verlost te worden van haar zonde en schuld, van haar vloek en straf en om teruggebracht te worden in de gemeenschap met God. Nu hoort ze dat de beloofde Verlosser uit haar geboren zal worden. Ontroering vervult haar hart. Zij de moeder van Christus. HÁár Zoon de Zoon van God. Wie zal een reine geven uit den onreine? Niet één. We lezen echter niet van twijfel bij Maria. Wel vraagt ze: 'Hoe zal dat wezen, dewijl ik geen man beken'. Een kind krijgen was voor de nog in ondertrouw zijnde Maria onmogelijk. Is het uw levensvraag al: 'Wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Mijn ziel, doorziet gij uw lot? Hoe zult gij rechtvaardig verschijnen voor God?' Voor overtuigde en ontdekte zondaren is zalig worden onmogelijk. Hoe zal dat wezen? Aangezien ik naar het

rechtvaardig oordeel Gods tijdelijke en eeuwige straf verdiend heb, is er enig middel waardoor ik deze straf zou kunnen ontgaan en wederom tot genade komen? God wil immers dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede. Er moet volkomen voldaan worden, door mezelf of door een Ander. Zelf kan ik het in generlei wijze. We moeten een Middelaar zoeken, Die waarachtig en rechtvaardig mens is en tegelijk waarachtig God. Maar wie is toch deze Middelaar? HC zondag 5 en 6.

Maria krijgt antwoord op haar vraag: 'De Heilige Geest zal over u komen, en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen' (Luk. 1:35). De Zoon van God zal niet geboren worden uit de wil des vleses, noch uit de wil des mans. De ontvangenis van Jezus is een heilig, Goddelijk werk, opdat Hij buiten de toerekening van Adams diepe bondsbreuk zou blijven staan. God Zelf zorgde voor een Zaligmaker in de eeuwige Vrederaad. Hij beloofde Hem in het paradijs. Het is donker in de kerk, want niet één profeet is ten troost gebleven. Het lijkt dat alle verwachting afgesneden is, alle hoop schijnt te zijn vergaan. De tronk van Isaï is afgehouden. Dan gaat God nu de belofte vervullen door het zenden van Zijn Zoon. Want geen ding zal bij God onmogelijk zijn! Maria krijgt onderwijs in het werk van de verlossing van eeuwigheid. Zalig worden is een werk van God Drieënig. 'Daarom ook, dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden' (Luk. 1:35b). In stille verwondering hoort Maria de woorden van de engel. Het was Gods Woord en dan komt de ziel onder de majesteit van het Goddelijk Wezen, in heilige aanbidding en met een onvoorwaardelijke overgave: 'Zie, de dienstmaagd des Heeren; mij geschiede naar uw woord' (Luk. 1:38). Voor Maria volgen maanden van strijd en onmogelijkheden. Wat moet haar omgeving geloven? Jozef kan het niet begrijpen en is van wil haar heimelijk te verlaten. Maar God waakt en zorgt. Hij is getrouw en geeft Jozef onderwijs over Hetgeen in haar ontvangen is. Zijn raad zal bestaan.

Bij Elisabet in huis wordt het werk Gods in Maria wonderlijk bevestigd en verheugt Maria zich in God haar Zaligmaker. Het gebod van keizer Augustus brengt Jozef en Maria in Bethlehem. Daar gebeurt het wonder aller wonderen: 'En zij baarde haar eerstgeboren Zoon, en wond Hem in doeken, en legde Hem neder in de kribbe, omdat voor henlieden geen plaats was in de herberg' (Luk. 2:7). De verborgenheid der Godzaligheid is groot: God is geopenbaard in het vlees. De geboorte van de Zaligmaker in de ziel is een soeverein Godswerk. Daar gaat een tijd van verwachten aan vooraf. Op Gods tijd wordt het persoonlijk voor dat adventsvolk waar: u is heden geboren de Zaligmaker, Welke is Christus de Heere, in de stad Davids. 'En dit zal u het teken zijn: Gij zult het Kindeken vinden in doeken gewonden, en liggende in de kribbe' (Luk. 2:12). Mag u door het geloof de nuttigheid verstaan van de heilige ontvangenis en geboorte van Christus? Dat Hij onze Middelaar is en met Zijn onschuld en volkomen heiligheid mijn zonde, waarin ik ontvangen en geboren ben, voor Gods aangezicht bedekt. Dan vervult eerbied en verwondering de ziel. Ere zij God in de hoogste hemelen en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen.

Elspeet,

ds. G. van Manen

Jezus gelegd in de kribbe

Liefste Heiland, moest Gij wijken
In een lage beestenstal;
't Was om mij Uw liefdeblijken
Onder 't engelengeschal
Te verwerven. Mist Gij ruste
Onder 't zondig aards geslacht,
't Is om plaats en zielelusten
Mij te gunnen dag en nacht.

Zoete Jezus, die in doeken
Wordt omwonden voor de koud',
Om een koude ziel te zoeken
Die in liefdevuur verflauwt.
Maak dan in zijn ziel Uw woning,
En bezoek mij met Uw goed,
Dat ik U, geduchte Koning,
Aanbidde en godsdienstig groet.

*Wilhelmus Schortinghuis (1700-1750)
Uit: De Geborene Christus*

Comrie onder vuur

Ds. Kort uit scherpe kritiek op prediking in Gereformeerde Gemeenten

Zorgvuldig zocht Alexander Comrie het evenwicht te bewaren. Altijd was het zijn begeerte dat zondaren tot Christus zouden komen. Comrie bouwde zijn hoorders niet op buiten Christus. Maar tegelijkertijd wilde hij pastoraal omgaan met hen die in een zielsgemis wenen over hun zonden en roepen om ontferming. Deze benadering heeft een stempel gezet op de prediking in de Gereformeerde Gemeenten. Op dit stempel heeft ds. A. Kort in zijn boek over de wedergeboorte scherpe kritiek.

Opnieuw willen we inzetten bij een oprechte begeerte van ds. Kort. Ook al zijn we overtuigd dat zijn boek over de wedergeboorte op veel punten de plank mislaat en ongelukkig van toonzetting is, we merken dat de oud-gereformeerde predikant bewogen is omtrent zielen. Zeer bevreesd is hij dat mensen hun zaligheid bouwen op gevoeligheden buiten Christus om. Wel, op dit punt kunnen we elkaar van harte vinden. Maar, in het boek wordt helaas zoveel meer geschreven.

Onder de wet

We zagen al dat Comries verwoordingen omtrent wedergeboorte en geloof geen goed kunnen doen in de ogen van ds. Kort. Comrie plaatst volgens de predikant de wedergeboorte te vroeg. Kennis van de ellende, een beven onder het oordeel van de wet, diepere ontdekking aan het verloren bestaan, een droefheid over de zonde, verlangen naar verlossing, het zijn allemaal zaken die ds. Kort niet tot de wedergeboorte wil rekenen. Een zondaar verkeert dan nog onder de wet, schrijft hij. Pas als er een bewuste geloofsomhelzing is van Christus, is er leven. Dan pas is er genade. Dan is er ook tegelijkertijd de troost van de vergeving van zonden.

Hoe moeten we over deze zaken denken? Hier staan inderdaad twee meningen tegenover elkaar. Let wel, zowel Comrie als ds. Kort leren de noodzakelijkheid van de ellendekennis. Op dat punt is er geen verschil. Het punt van geschil is of de overtuiging van zonde en schuld ook kan ho-

ren bij het zaligmakende werk van de Heilige Geest. Mogen we de droefheid naar God, het hongeren en dorsten naar verlossing rekenen tot de vruchten van de wedergeboorte (zoals de Dordtse Leerregels het doen, zie III/IV, verwerping 4) of is het een voorbereiding tot de wedergeboorte?

Met overtuiging houden we staande dat het hongeren en dorsten naar de verlossing een vrucht is van de wedergeboorte. In het genoemde artikel van de Dordtse Leerregels wijzen onze vaders naar Psalm 51:19 (zie ook de kanttekeningen aldaar) en de zaligspreking van de Heere Jezus. De Middelaar spreekt zulke hongerigen vanuit hun ellende zalig, niet omdat ze verzadigd zijn, maar omdat ze verzadigd zullen worden.

Veronderstelde wedergeboorte

Het zal duidelijk zijn dat ds. Kort het met dit alles niet eens is. Met zijn *motief* hiervoor kunnen we van harte instemmen. Hij begeert Christus te prediken tot zaligheid. Zaligheid ligt er niet in een zielsgestalte, zelfs niet in de honger, ook niet in het treuren, maar in de verzadiging door Christus en de vertroosting in Hem. Zaligheid is er alleen in het enige slachtoffer dat Christus aan het kruis volbracht. Daarom zal een prediker nooit een rustgrond mogen leggen buiten Christus. Wie dat zou doen, legt inderdaad een ander fundament en dat zal eenmaal wegvallen.

In de geloofsvereniging met Christus ligt het ware leven voor de ziel. Echter, deze overtuiging stelt ds. Kort zo absoluut, dat er volgens hem buiten deze *bewuste* geloofsvereniging geen geestelijk leven kan bestaan. Wie dat wel leert, hangt volgens ds. Kort een "onbewuste wedergeboorte" en een "onbewuste inlijving in Christus" aan. Comrie zou een "schijngeloof onder de naam van wedergeboorte" leren. Een "ingebeeld geloof" wordt zo de "basis voor het geestelijke leven."

Ds. Kort gaat met zijn beschuldigingen heel ver. Hij schroomt bijvoorbeeld niet om het stempel van de "veronderstelde wedergeboorte" te zetten op ds. G.H. Kersten en hem

zo op één lijn te plaatsen met dr. A. Kuyper, de gereformeerde theoloog waartegen ds. Kersten zo vaak waarschuwde.

Als ds. A. Moerkerken het wezen en de oefening van het geloof uitlegt, doet hij dat aan de hand van het voorbeeld van een bloembol. Ds. Kort kan het dan niet nalaten om de uitdrukking "bloembollengeloof" te gebruiken. Ik zeg niet dat het zo bedoeld is, maar dit komt wel sarcastisch over. Een predikant moet er toch op zijn minst over nadenken hoe zijn woorden overkomen bij een medebroeder in de bediening.

We zullen maar niet meer van dergelijke beschuldigingen uit het boek overnemen. Het is treurig genoeg dat ze opgeschreven zijn. We spreken de oprechte wens uit dat ds. Kort ze nog eens hartelijk intrekt. Dan blijft er genoeg stof over om samen op een constructieve wijze verder te spreken.

Gangbaar

Volgens ds. Kort is de leer van Comrie ondertussen gangbaar geworden in de afgescheiden kerken. Later zal blijken dat hij hiermee de (Oud) Gereformeerde Gemeenten (in Nederland) op het oog heeft. Ook de Oud Gereformeerde Gemeenten dreigen volgens ds. Kort "op te gaan" in de "embryotheologie", hoewel die leer de laatste jaren "aan invloed verliest." Met waardering schrijft ds. Kort over de oud-gereformeerde predikanten ds. E. du Marchie van Voorthuysen en ds. C. Smits. Het is bekend dat zij sterke nadruk legden op de noodzaak van de vereniging met Christus. Zij stonden kritisch tegenover verschillende uitdrukkingen over het genadeleven die een eigen leven kunnen gaan leiden. Het is goed dat ds. Kort daar aandacht voor vraagt om er zo lessen uit te trekken.

Maar dan had ds. Kort ook moeten schrijven dat ds. Smits het in zijn catechismusverklaring opneemt voor de "godzalige Comrie van Woubrugge" en hoe en waarom deze schreef over de rechtvaardigmaking van eeuwigheid. En ook dat dezelfde ds. Smits in zijn verklaring van zondag 7 van de Catechismus schrijft dat de "hebbelijkheid van het geloof" wordt ingestort in de ziel. En: "Het wil niet zeggen, als een mens ingelijfd is in Christus, dat hij Christus kent." Op die manier had ds. Kort de *hele* ds. Smits rechtgedaan.

Minder fel

Als ds. Kort dit alles ter harte had ge-

nomen, had hij in elk geval wat minder fel gestreden tegen Comrie, had hij minder polariserend geschreven en meer gezocht naar wat verbindt. Nu staat in zijn boek een godzalige oudvader in de verdachtenhoek en heet een prediking waarin gezocht wordt zielen te leiden zomaar zielsmisleidend. Predikanten indoctrineren de gemeente, zo vindt ds. Kort. "Verlaat die leer of u komt om!" zo lezen we letterlijk. Is dit echt een juiste vorm van bewo-

genheid, zo vragen we ons af. Begeert ds. Kort nu een open gesprek of een opstand in de gemeenten tegen de prediking?

Het is waar, als een prediking zielsmisleidend is, mogen we er niet onder blijven. Maar, gaat het in de discussie die ds. Kort voert inderdaad om waarheid en leugen, om leiding of misleiding van zielen?

In een slotartikel hopen we te zien dat ds. Kort een tegenstelling aanbrengt, die er niet is. De theologische keuze

die hij maakt, heeft hij helaas verabsoluteerd, zodat er daarnaast geen waarheid meer schijnt te zijn.

N.a.v. "Wedergeboorte of schijngeboorte", ds. A. Kort; uitg. Tekstservice Vermeulen, Meteren, 2012; 206 blz.; ISBN 978 90 78164 10 4; € 19,50.

(slot volgt)

Middelburg,

ds. J.M.D. de Heer

Even maar...

Nachtuil of zangvogel?

Met de Kerstdagen klinkt de boodschap *'dat het Licht in de wereld gekomen is'* (Joh 3: 19). In deze woorden geeft de Middelaar Zichzelf één van Zijn ongeveer 125 namen. Hij is het (enige) Licht der wereld. Dit Licht is gekómen in een wereld, verloren in schuld. Dit Licht schijnt niet slechts in de wereld. Het is geen licht vanuit de verte. Het is geen stralende lichtbundel die vanuit de hoogte naar beneden schijnt. Nee, Christus is gekomen. Hij is werkelijk afgedaald. Vanuit de hemelse hoogte is Hij begonnen aan Zijn vernedering, die zou eindigen in 'nedergedaald ter helle'. Van zo nameloos hoog, naar zo rampzalig diep. Dieper kon het niet. Met dat dit Licht in de wereld is gekomen en met dat de boodschap van dit heilsfeit wordt verkondigd, gebeurt er altijd iets. Vergelijk het maar met het einde van de nacht. Op dat moment blijkt het verschil tussen zangvogels en vleermuizen of nachtuilen. De zangvogels verheugen zich in de komst van het licht. Ze zijn blij dat de dag begint. Ze willen gaan zingen. De vleermuizen en nachtuilen vinden het komen van het licht vreselijk. Want dan moeten zij zich haasten om in hun duistere schuilhoeken te komen. Wie ook een hekel hebben aan licht? Misdadigers. Als de dag aanbreekt moeten ze namelijk hun kwade praktijken staken. Anders komen hun misdaden aan het

licht. Daarom hebben ze liever dat het donker blijft.

Zullen we nu nog eens luisteren naar woorden die Nicodémus, de nachtdiscipel, hoort uit de mond van het Licht der wereld Zelf? *'En dit is het oordeel, dat het Licht in de wereld gekomen is, en de mensen hebben de duisternis liever gehad dan het Licht, want hun werken waren boos'* (Joh. 3:19). Laat dat eens tot u doordringen. Het gaat hier namelijk over álle mensen, dus ook over u en mij. Wat hier staat hoort ook bij de waarheid van het Kerstfeit. Bij het verschijnen van het Licht voltrekt zich dus hét oordeel. Dan blijkt de levenskeuze van ieder mens. En dat is? 'Geef mij de duisternis maar!' Waarom is de Zaligmaker gekomen? *'Want God heeft Zijn Zoon niet gezonden in de wereld, opdat Hij de wereld veroordelen zou, maar opdat de wereld door Hem zou behouden worden'* (Joh. 3:17). Christus is gezonden vanuit de fontein van Gods onbevattelijke zondaarsliefde. Hij is gezonden en gekomen om een einde te maken aan het voortdurende ontbindingsproces van de doodstaat, op weg naar het verderf. *'Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe'* (Joh. 3:16).

Christus zal nóg een keer komen. Maar die tweede keer komt Hij ten oordeel. Dan zal Hij het nu al

uitgesproken vonnis definitief en rampzalig uitvoeren. Nu onderwijst Hij echter nog tot bekering. Als het Licht nu door wederbaren de genade in uw ziel schijnt (vers 3, 5, 7), zult u ervaren dat Zijn 'oordeel' een rechtvaardig vonnis is. Zijn doen is rein, Zijn vonnis gans rechtvaardig. Mag u daar hartelijk onder buigen? Dat is zo nodig! Als dit Licht komt in ons hart zien we onze droevige levenskeus en beamen we dat we de duisternis liever hebben dan het licht. Van nature gaan we liever door met de werken der duisternis en haten we het licht zelfs! Daarmee *zijn* we nu al veroordeeld, want Christus zegt: *'Die in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld, maar die niet gelooft, is alrede veroordeeld, dewijl hij niet heeft geloofd in de Naam van de eniggeboren Zoon Gods'* (Joh. 3:18). In vers 20 staan de vier kenmerken van de kinderen der duisternis: kwaad doen, het Licht haten, niet tot het Licht komen, niet willen dat mijn boze werken bestraft worden. Daartegenover staan in vers 21 de vier kenmerken van wederbarende genade en van de kinderen des lichts: de waarheid doen, tot het Licht komen, openbaar komen, de werken blijken in God gedaan te zijn.

Bent u te vergelijken met een nachtuil of met een zangvogel? Bemint u het Licht of de duisternis?

v. A.

■ BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Aalburg en te Wageningen:
ds. J. van Rijswijk te 's-Gravenzande;
Te Apeldoorn:
ds. A. Schreuder te Rijssen-Zuid;
Te Berkenwoude:
ds. P. Mulder te Krimpen aan den IJssel;
Te Kruiningen:
ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;
Te Leerdam:
ds. B. van der Heiden te Alblasterdam;
Te Naaldwijk en te Rotterdam-
IJsselmonde: ds. W.J. Karels
te Hardinxveld-Giessendam;
Te Rilland-Bath:
ds. J. Schipper te Dirksland;
Te Sioux-Center (VS) en te Wolphaartsdijk:
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;

BEDANKT

Voor Borssele:
ds. G. van Manen te Elspeet;
Voor Goudswaard:
ds. L. Blok te Gorinchem;
Voor 's-Gravenhage i.s.m. Scheveningen:
ds. D.W. Tuinier te Aagtekerke;
Voor Tholen:
ds. A.H. Verhoef te St. Catharines;
Voor Woerden:
ds. P. Mulder te Krimpen aan den IJssel.

■ INGEBRUIKNEMING NIEUW KERKORGEL TE ELSPEET

De kerkenraad en de orgelcommissie van de Gereformeerde Gemeente te Elspeet delen u mee dat op **donderdag 10 januari** het nieuwe Skrabl-orgel in gebruik zal worden genomen. Aanvang: 19.30 uur. Naast een meditatie van ds. G. van Manen en enkele toespraken, zal de heer Aart Bergwerff de samenzang begeleiden en hoopt hij enkele orgelwerken ten gehore te brengen.

Op **zaterdag 12 januari** is er een open middag, die om 13.00 uur begint. Iedere belangstellende is ook dan van harte welkom om het orgel te bezichtigen en eventueel te bespelen. In het laatste geval dient u zich vóór **donderdag 10 januari** per e-mail aan te melden bij K.J. Mussche: kjmussche@kliksafe.nl.

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS UTRECHT 7 OKTOBER 2012

Namens de roepende kerk van Woerden

opent de consulent, ds. A.J. de Waard, de vergadering.

Hij geeft op te zingen Ps. 77: 8, leest 2 Korinthe 12: 1-10 en gaat voor in gebed.

De tijdelijk preses spreekt een openingswoord naar aanleiding van 2 Kor. 12: 9 en memoreert o.a. de volgende bijzonderheden uit de classis. In de gemeenten Mijdrecht en Woerden mochten resp. ouderling G. van Sligtenhorst 30 jaar ambtsdrager en G. Cromwijk 40 jaar ambtsdrager zijn. De Heere geve de broeders verwondering vanwege Gods trouw.

In de gemeente Woerden is op 6 september j.l. een grote slag gevallen vanwege het plotselinge overlijden van een geliefde koster, de heer A.J.P. Boerefijn, op de leeftijd van 47 jaar. De Heere gedenke zijn vrouw en de jonge kinderen in dit smartelijk verlies.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses ds. A.J. de Waard; assessoren: ds. M. Mondria en ds. W. Visscher; scriba: J.H. Mauritz en quaestor: J.H. Doeven.

Er is een verslag van de Commissie Buitenlandse kerken d.d. 9 maart 2012. Het verslag maakt melding van de status aparte van de gemeenten Carterton (Nieuw-Zeeland) en Randburg (Zuid-Afrika) binnen onze classis. In afwijking van de artikelen 41-44 van de DKO hebben de kerkenraden van deze gemeenten geen verplichting tot het bijwonen van de classisvergaderingen. Ze zullen evenmin als roepende kerk fungeren. De kerkenraden ontvangen wel alle classicale stukken.

Op voordracht van de Commissie regelt de classis de kerkvisitatie in beide gemeenten, waarvan ook de deputaten Buitenlandse kerken deel uit maken.

In verband met het vertrek van ds. B. Labee is ds. W. Visscher benoemd als

voorzitter van de Commissie.

Het rapport maakt ook melding van de gehouden kerkvisitatie in Randburg. Afgesproken wordt dat de kerkvisitatie in Carterton in het voorjaar 2013 gehouden zal worden.

Er is ook een rapport van de kerkvisitatie in Randburg ter tafel. Ds. A.J. de Waard heeft samen met ouderling J. Willemsen uit Opheusden de visitatie gehouden op vrijdag 20 januari 2012.

De kerkenraad heeft met leedwezen gemeld dat het onderwijs aan de Rehobotskool vanwege een te gering aantal leerlingen beëindigd moest worden.

De Commissie inzake binnenkomende en vertrekkende predikanten heeft tweemaal vergaderd.

De eerste bijeenkomst was op 4 april 2012 in verband met het vertrek van ds. B. Labee naar de gemeente Veenendaal. In verband met de overkomst van ds. G.M. de Leeuw naar de gemeente Opheusden was er classis contracta op 27 september 2012.

Vervolgens memoreert de preses het vertrek van ds. A.T. Vergunst van de gemeente Carterton (NZ) naar de gemeente Waupun (VS). Ds. Vergunst was in de gelegenheid om de classis contracta bij te wonen. Het verslag maakt melding van het spreken van de Heere in het aannemen van het beroep naar de kleine gemeente van Waupun. Hij heeft de gemeente Carterton ruim 12 jaar mogen dienen. Ds. Vergunst vraagt de classis om hem en zijn gezin in het gebed te gedenken. De Engelstalige versie van de akte van losmaking is ter tafel. De classis verstrekt aan ds. Vergunst een 'Certificate of dismissal from classis' – de Engelstalige versie van de Akte van ontslag.

De eerstvolgende classisvergadering zal gehouden worden op 18 januari in het kerkgebouw te Zeist. De gemeente Zeist fungeert als roepende kerk.

Op verzoek van de preses besluit ds. M. Mondria met het laten zingen van Psalm 119:17, waarna hij voorgaat in dankgebed.

J.H. Mauritz, scriba

BERICHTEN

■ KERSTZANGBIJEENKOMSTEN

Achterberg

Kerstzangavond op zaterdag **22 december**, aanvang 19.30 uur, in de Hervormde Kerk te Achterberg, met medewerking

van o.a. het kinderkoor 'Obadja' uit Rhenen.

Alblasterdam

Kerstzangavond (met samenzang) op

zaterdag 22 december, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Alblasterdam, Plantageweg 172, m.m.v. het gemengd koor Hammaäloth, het kinderkoor Jong Hammaäloth en organist Rien Donkersloot. Collecte voor zending en bouwkas.

Barendrecht:

Kerstzangavond op **zaterdag 22 december**, aanvang: 19.30 uur, in de Zuiderhavenkerk van de Geref. Gemeente te Barendrecht, Ploegwei 1, m.m.v. het jongerenkoor Heman uit Capelle a/d IJssel, organist Roeland de Reuver, het Dirkslands mannenkoor en organist Jan Hoek. Collecte voor aflossing kerkbouwschuld.

Bodegraven

Kerstoratorium op **vrijdag 21 december**, aanvang: 19.30 uur, in de Bethelkerk van de Geref. Gemeente te Bodegraven, m.m.v. het gemengd koor Sursum Corda

uit Gouda, het gemengd koor Deo Favente, het jeugdkoor De Regenboog en het meisjeskoor uit Bodegraven, en enkele instrumentalisten. Opening en sluiting door ouderling J. Melse.

Tholen

Kerstzangmiddag op **woensdag 26 december**, aanvang: 14.30 uur, in de Rehobothkerk, ds. G.H. Kerstenstraat 2, te Tholen, m.m.v. het Thools mannenkoor Rehoboth, het gemengd koor Crescendo, het jongerenkoor Hananja en het jeugdkoor Sjaloom.

Waarde

Kerstzangavond (met samenzang) op **maandag 24 december**, aanvang: 19.30 uur, in de Adullamkerk te Waarde, m.m.v. het chr. samengesteld mannenkoor Zeeland en organist Martin Weststrate. Leiding: ouderling L.M. Harthoorn. Collecte t.b.v. bouwfonds Geref. Gemeente Waarde.

en 15.30 uur ds. A.A. Brugge; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Lisse 19.15 uur ds. W. Harinck; Meeuwen 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Middelburg-Centrum 9.00 en 16.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid (in kerkgebouw Middelburg-Centrum) 18.30 uur ds. J.J. Tanis; Moerkapelle 9.30 uur ds. J. Driessen; Naaldwijk 9.30 en 16.00 uur stud. H.A. van Zetten; Nieuw-Beijerland 18.00 uur stud. C. van Ruitenburg; Nieuwer-Ter-Aar 19.00 uur stud. P.G. Heijkamp; Nijkerk 9.30 en 14.30 uur ds. G. Beens; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostkapelle 9.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. G. Pater; Oude-Tonge 18.00 uur ds. A.J. Gunst; Poederloij 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Poortugaal 9.30 en 16.00 uur ds. C. Neele; Puttershoek 14.30 uur ds. S. Maljaars; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur stud. S.W. Janse; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. C. Harinck en 16.00 uur ds. D.W. Tuinier; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. G. Hoogerland; Rijssen-West 18.30 uur stud. J. van Laar; Rilland-Bath 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Rotterdam-Alexanderpolder 18.30 uur ds. D.W. Tuinier; Rotterdam-Centrum 15.00 uur ds. W.J. Karels; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Rotterdam-Zuidwijk 16.30 uur ds. J. Driessen; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. W. Harinck; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 en 16.00 uur ds. J.W. Verweij; Spijkenisse 10.00 uur ds. A.J. Gunst; Sprang-Capelle 9.30 uur ds. M.J. van Gelder; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. C.A. van Dieren; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde - De Vecht 9.30 (H.A.) en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tholen 14.30 uur ds. E. Bakker; Tricht-Geldermalsen 18.30 uur ds. M. Joosse; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Veen 18.00 uur ds. M.J. van Gelder; Vlaarding 10.00 uur stud. C. van Ruitenburg en 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; Vlissingen 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waarde 9.30 uur en 18.00 uur ds. M. Golverdingen en 14.00 uur ds. B. Labee; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 en 15.30 uur ds. P. Melis; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Westzaan 19.00 uur ds. J.S. van der Net; Woerden 10.00 en 17.00 uur ds. A. Vermeij; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Eekveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 23 DECEMBER 2012

Aagtekerke 14.30 uur ds. M. Karens; Aalburg 15.00 uur ds. A.J. de Waard; Aalst 9.00 uur ds. A.J. de Waard; Alblasterdam 15.30 uur stud. C. van Ruitenburg; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 15.30 uur ds. M. Joosse; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. J. Mijnders; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Beekbergen 10.00 uur ds. J.M. Kleppe en 19.00 uur ds. K. Boeder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 10.00 uur ds. D.W. Tuinier en 19.00 uur ds. L. Terlouw; Bodegraven 10.00 uur ds. J.S. van der Net en 16.30 uur ds. H. Paul; Boskoop 9.30 uur ds. H. Paul en 19.00 uur ds. F. Mulder; Breda 19.00 uur ds. L. Blok; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Den Helder 17.00 uur ds. G. Heijkamp; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Dordrecht 9.30 (H.A.) en 17.00 uur ds. H. Hofman; Drachten 9.30 en 15.00 uur ds. G. Bredeweg; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 18.15 uur ds. R. Kattenberg; Enschede 17.30 uur ds. J.M.

Kleppe; Enter 9.30 en 15.00 uur stud. J. van Laar; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 (H.D.) en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 18.00 uur ds. B. van der Heiden; 's-Gravenhage 10.00 en 15.30 uur ds. F. Mulder; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. M. Karens; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. A. Schreuder; Haamstede 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 19.00 uur stud. H.A. van Zetten; Herkingen 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Hilversum 19.00 uur ds. W. Visscher; Hoogeveen 19.00 uur ds. A. Schreuder; Hoogvliet 19.00 uur ds. P. Mulder; Houten 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Kampen 15.00 uur ds. G. van Manen; Kamperland 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Kapelle-Biezeling 10.00 en 16.30 uur ds. B. Labee; Klaaswaal 9.30 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruijningen 9.30 en 14.00 en 18.00 uur stud. P.D. den Haan; Leerdam 10.00 en 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; Leiderdorp 10.00

9.30 uur ds. B. van der Heiden en 14.30 uur stud. S.W. Janse; Zwolle 19.00 uur ds. A. Schot.

■ DINSDAG 25 DECEMBER 2012 EERSTE KERSTDAG

Aagtekerke 9.30 en 14.30 uur ds. D.W. Tuinier; Aalburg 18.00 uur ds. M.J. van Gelder; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 16.30 uur ds. H. Paul; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 17.00 uur ds. J.M. Kleppe; Arnhem 18.30 uur ds. A. Schreuder; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. G. Bredeweg; Beekbergen 10.00 uur ds. J.M. Kleppe en 19.00 uur stud. J. van Laar; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 15.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Bodegraven 10.00 uur ds. J. Driessen en 18.30 uur stud. C. van Ruitenburg; Borssele 14.00 uur ds. C. Harinck; Boskoop 16.00 uur stud. C. van Ruitenburg; Brakel 14.30 uur ds. M. Mondria; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Deventer 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. H. Hofman; Ede (Verl. Maanderweg 33) 12.15 en 19.00 uur ds. A.A. Brugge; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 18.15 uur ds. R. Kattenberg; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenhage 16.30 uur ds. J. Driessen; 's-Gravenpolder 17.00 uur ds. C. Sonneveld; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; Groningen 10.00 uur stud. P.G. Heijkamp; Haamstede 19.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M. Joosse; Hoedekenskerke 17.00 uur stud. S.W. Janse; Houten 10.00 en 17.00 uur ds. J.S. van der Net; Kampen 18.30 uur ds. A. Schot; Kamperland 10.00 en 14.30 uur stud. S.W. Janse; Kapelle-Biezelinge 10.00 uur ds. C. Harinck; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Krabbendijke 9.30 en 14.00 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Leerdam 19.00 uur ds. L. Blok; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Marknesse 14.30 uur ds. J. van Belzen; Meeuwen

15.00 uur ds. A.T. Huijser; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Melissant 18.00 uur ds. A.J. Gunst; Middelburg-Centrum 9.00 en 16.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid (in kerkgebouw Middelburg-Centrum) 11.30 en 18.30 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Nijkerk 9.30 en 14.30 uur ds. J.W. Verweij; Nisse 16.30 uur ds. C.J. Meeuse; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 18.00 uur ds. R.A.M. Visser; Oosterland 14.30 uur ds. S. Maljaars; Oostkapelle 17.00 uur ds. D.W. Tuinier; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Oude-Tonge 14.30 uur ds. J. Schipper; Poederloij 9.30 en 14.30 uur stud. H.A. van Zetten; Poortugaal 9.30 uur ds. C. Neele; Puttershoek 19.00 uur ds. P. Mulder; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 15.00 uur ds. G. Pater; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur stud. C. van Ruitenburg; Rijssen-Noord 9.30 en 15.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 15.30 uur ds. D. de Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 15.30 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 15.30 uur ds. W. Harinck; Rotterdam-Centrum 10.00 en 16.00 uur stud. P.D. den Haan; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. J. Mijnders; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. L. Terlouw; Scherpenisse 9.30 en 14.00 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen (in kerkgebouw 's-Gravenhage) 16.30 uur ds. J. Driessen; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 19.00 uur ds. W. Visscher; Stad aan 't Haringvliet 18.00 uur ds. E. Bakker; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tricht-Geldermalsen 15.00 uur ds. M.J. van Gelder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Utrecht 10.00 uur ds. A.J. de Waard en 16.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Veen 17.00 uur stud. H.A. van Zetten; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlaardingen 10.00 uur ds. H. Paul; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 14.00 uur ds. M. Golverdingen; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 uur ds. A.A. Brugge en 15.30 uur ds. A. Verschuure; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Woerden 10.00 uur ds. M.J. van Gelder; Yerseke 10.00 en 16.00 uur (H.D.) ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwolle 9.30 en 15.00 uur stud. J. van Laar.

■ WOENSDAG 26 DECEMBER 2012 TWEDE KERSTDAG

Aagtekerke 9.30 uur ds. D.W. Tuinier; Barendrecht 10.00 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Zuid 9.30 uur ds. G. Bredeweg; Beekbergen 10.00 uur stud. J. van Laar; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 uur ds. B.J. van Boven; Dirksland 10.00 uur ds. S. Maljaars; Ede (Verl. Maanderweg 33) 9.00 uur ds. A.A. Brugge; Elspeet 10.00 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 10.00 uur ds. R. Kattenberg; Ermelo 9.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 uur ds. C. Hogchem; 's-Gravenpolder 9.30 uur stud. P.D. den Haan; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. G.J. van Aalst; Hilversum 10.00 uur ds. J.W. Verweij; Hoofddorp 9.30 uur ds. J. Driessen; Houten 10.00 uur ds. J.S. van der Net; Kampen 9.30 uur ds. J.M. Kleppe; Klaaswaal 9.30 uur ds. W.J. Karels; Kootwijkerbroek 10.00 uur ds. G. Beens; Krimpen a/d IJssel 9.30 uur stud. C. van Ruitenburg; Meliskerke 9.30 uur ds. G.J.N. Moens; Middelburg-Centrum 9.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid (in kerkgebouw Middelburg-Centrum) 11.30 uur ds. R. Visser; Middelharnis 9.30 uur ds. J. Schipper; Moerkapelle 10.00 uur ds. W. Harinck; Nieuw-Beijerland 10.00 uur ds. A. Vermeij; Nijkerk 9.30 uur stud. H.A. van Zetten; Nunspeet 9.00 uur ds. A. Schot; Opheusden 10.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Poortvliet 11.00 uur ds. C.J. Meeuse; Rhenen 9.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 uur (H.D.) ds. A.T. Huijser; Rijssen-Noord 9.30 en 14.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-Zuid 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 uur ds. C. van Krimpen; Scherpenisse 9.30 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 10.00 uur ds. A. Verschuure; Sint Annaland 9.00 uur ds. C.J. Meeuse; Sint Philipsland 11.00 uur stud. S.W. Janse; Sliedrecht 9.30 uur ds. M.J. van Gelder; Stolwijk 10.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 uur ds. J.J. Tanis en 15.00 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde - De Vecht 9.30 uur ds. K. Boeder; Tholen 9.00 uur stud. S.W. Janse; Tricht-Geldermalsen 11.00 uur ds. A.A. Brugge; Uddel 10.00 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 uur ds. J. van Belzen; Veenendaal 9.30 uur ds. B. Labee; Vlissingen 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waardenburg 10.00 uur ds. M. Mondria; Wageningen 11.00 uur ds. F. Mulder; Werkendam 9.30 uur ds. M. Karens; Zeist 10.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zijndrecht 9.30 uur ds. P. Mulder; Zwolle 11.15 uur ds. A. Schot.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 23 DECEMBER 2012

Alkmaar ('t Wuiver 2a, Oudorp) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsessell-

aan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 uur evang. A. van Setten en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

■ DINSDAG 25 DECEMBER 2012 EERSTE KERSTDAG

Alkmaar ('t Wuiver 2a, Oudorp) 10.00 en 14.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 uur evang. A. van Setten.

■ WOENSDAG 26 DECEMBER 2012 TWEDE KERSTDAG

Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 uur evang. S. de Visser.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

Met dank voor alle goede wensen, door ons ontvangen, wensen wij wederkerig onze familie, vrienden en bekenden van harte de zegen des Heeren voor de a.s Kerstdagen en het nieuwe jaar 2013 toe.

Moerkapelle,
Ds. en Mevr. Paul - Bos.

**Hauptwerkorgels
op maat**

noorlander
ORGELMAKERIJ

0318 - 89 02 02
www.orgelmakerij.com

ADVERTENTIES

Familie, vrienden en bekenden
wensen wij gezegende kerstdagen
toe en Gods onmisbare zegen voor
het nieuwe jaar.

J. Honkoop
J. Honkoop-Dijkhuizen
Jan Willem Frisohof 53
2517 LA 's-Gravenhage

Met dank voor de ontvangen post
wensen wij u Gods zegen met de
kerstdagen en voor het nieuwe jaar.

Fam. ds. Driessen - van Liere

Na de Heere wil ik u dank zeggen
voor het meeleven dat ik mocht ont-
vangen tijdens mijn ziekenhuis-op-
name en bij mijn thuiskomst, door
middel van vele kaarten, bezoeken
en attenties, ook namens mijn man
en (klein)kinderen, tevens wensen
wij u gezegende Kerstdagen en een
voorspoedig Nieuwjaar toe.

Oosterland.
Fam C. de Bruine - Otte

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Woerden roept sollicitanten
op voor de functie van

Koster-beheerder

De functie is vacant gekomen door het onverwachts overlijden van onze koster in
september jl.

De Gereformeerde Gemeente te Woerden telt thans ruim 1000 leden en doopleden.
Het kerkgebouw beschikt over ruim 750 zitplaatsen en telt verschillende zaalruimtes.
In de gemeente zijn een tiental verenigingen en verschillende commissies actief. De
kerkenraad is hiervoor op zoek naar een echtpaar, waarbij ook van de echtgenote
wordt verwacht dat zij actief betrokken wil zijn bij de uitvoering van verschillende
taken.

Functie-inhoud

- in gereedheid brengen van de kerkelijke ruimten voor o.a. kerkdiensten,
huwelijken, en begrafenissen;
- schoonhouden van kerkgebouw en bijbehorend terrein;
- beheer van de zalen en de exploitatie van de keuken met bijbehorende
administratie voor eigen gebruik en voor derden;
- leiding geven aan vrijwilligers die bij diverse taken in het kerkgebouw betrokken
zijn;
- verstrekken van consumpties tijdens vergaderingen en bijeenkomsten;
- houden van toezicht;
- bedienen van de verschillende installaties;
- verrichten van klein onderhoud.

Vereisten

- gegadigden zijn belijdend lid van een Gereformeerde Gemeente en hebben een
onbesproken levensstijl;
- de relatie met de werkgever is gebaseerd op vertrouwen en verantwoordelijkheid;
- goede contactuele eigenschappen en een zekere mate van invoelingsvermogen;
- grote mate van flexibiliteit bij indeling werktijd en organisatie van activiteiten.

Geboden wordt

- dienstverband op basis van 36 uur per week;
- de beloning vindt plaats volgens een salarisregeling voor kerkelijke medewerkers
met salaris en emolumenten die passen bij de functie;
- vrij wonen in de naast de kerk gelegen kosterwoning is onderdeel van de
beloning;
- het dienstverband gaat in op een in overleg vast te stellen tijdstip, bij voorkeur
per 1 april 2013.

Voor informatie kunt u contact opnemen met de kerkmeester, diaken P. Bremmer,
tel. 0348 - 691486.

Schriftelijk sollicitaties met curriculum vitae en kerkelijke alsmede zakelijke
referenties graag voor D.V. 5 januari a.s. richten aan de scriba van de kerkenraad,
J. Kroon, Aalberselanen 2, 3445 TB Woerden, e-mail jkroon@kliksafe.nl.

RST
Zorgverleners

Kraamzorg

“Die eerste kraamdagen vergeet ik nooit meer”

Kraamzorg door medewerkers met een reformatische identiteit, dat is **een vertrouwd idee**. Meer informatie? www.rstzorg.nl of bel 0342-42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **huishoudelijke hulp en verpleging & verzorging**

Verrassend Texel

v.a. € 649,- Maandje d'r uit...

ZOEK EN BOEK VIA WWW.DEVERRASSING.NL
OF NEEM CONTACT OP MET: 0222 31 89 06

OPRUIMING

Opruiming met kortingen van **10 TOT 70%**

BOEDER HERENMODE

- ambtskleding
- businesskostuums
- trouwkostuums
- gelegenheidskleding
- rouwkleding
- koorkleding
- verhuur jacquets

Plein 1940 173 | Scherpenzeel
Telefoon (033) 277 01 72
www.boederherenmode.nl

Ambtskleding

- maatkostuums
- preekjassen
- jacquets
- hoeden
- shirts
- schoenen

Bij aankoop van **3-delig ambtskostuum** t.w.v. 279,- **GRATIS strijkvrij overhemd**

Actie geldig t/m 31 januari 2013

Koorkleding Rouwkleding

Maak snel een afspraak, we komen graag bij u langs voor persoonlijk advies

Klamar's
FASHION

Klaas Leendert en Marian Blok
's-Gravenstraat 63 | 4431 AB 's-Gravenpolder
0113 - 31 63 64 | 06 14 53 15 28
info@klamarsfashion.nl | www.klamarsfashion.nl
Voor openingstijden zie website.

COR Adviseur voor nieuwbouw, verbouw en renovatie van uw kerkgebouw

bouwadvies

Postbus 32 - 2410 AA Bodegraven - www.COR.nl - 088 33 43 400 - info@cor.nl

0182-35 15 20

voor de Krimpenerwaard Gouda & omstreken

Speksnijder Begrafenisverzorging

In alle rust, betrokken, zorgzaam...

Want iedere begrafenis is een persoonlijk afscheid!

www.speksnijderbegrafenisverzorging.nl

NIEUWE UITGAVEN VAN DEN HERTOEG

EVERT BARTEN

Op leven en dood

Bostons Viervoudige Staat uitgelegd.
Een belangrijk werk getrouw weergegeven en toegankelijk gemaakt voor jongeren. Voor iedereen die aan de hand van herkenbare vragen de rijkdom van *De Viervoudige Staat* wil leren kennen.

161 blz. geb. 33125157

19,90

WILLIAM GUTHRIE

Des christens groot interest

Over de vraag hoe de mens zal weten een zaligmakend deel aan Christus te hebben, en over hoe dit deel te verkrijgen is. De vereniging met Christus door het geloof vormt de rode draad.

174 blz. geb. 33124891

18,50

William Guthrie

DES CHRISTENS
GROOT
INTEREST

Een kostbaar kleinood

OVER DE WARE TEVRIDENHEID

JEREMIAH BURROUGHS

JEREMIAH BURROUGHS

Een kostbaar kleinood

Over de ware tevredenheid.

Dit boek bevat ook voor de moderne mens een actuele en indringende boodschap. Burroughs roept vanuit Gods Woord op tot een vrijwillige en blijmoedige onderwerping aan Gods beschikking in alle dingen van het leven.

268 blz. geb. 33124853

22,50

DS. J.J. VAN ECHEVELD E.A.

Genade zij u en vrede

Dagboek over de brieven van het Nieuwe Testament.

Een nieuw, niet jaargebonden dagboek van predikanten uit de Gereformeerde Gemeenten. Alle brieven van het Nieuwe Testament worden volledig behandeld.

374 blz. geb. 33124884

19,90

DS. J.J. VAN ECHEVELD E.A.

DAGBOEK OVER DE BRIEVEN VAN HET NIEUWE TESTAMENT

Den Hertog uitgeverij

Elzenkade 6 - Houten
Postbus 150, 3990 DD Houten

Tel. (030) 637 34 34
Fax (030) 634 66 88

E-mail: boeken@hertog.nl
www.hertog.nl

AL ONZE UITGAVEN ZIJN OOK IN UW BOEKHANDEL VERKRIJGBAAR

1912 / 2012
100 jaar actief
in boeken

Ambtskleding

2- of 3-delige kostuums, preekjassen
overhemden, dassen, hoeden

Trouwkostuums

jacquets, gilets, schoenen,
accessoires

Dorpsstraat 229,
3925 KC Scherpenzeel
tel. (033) 277 88 99

Alle nieuwe titels
www.derooboeken.nl

Krooneman Busreizen & Dagtochten

organiseert uw dagtocht en vervoert
u naar de bestemming met een
luze touringcar!

Johan Krooneman

Doornspijk 0525-684797

www.krooneman-busreizen.nl

Er even tussen uit?

Casa Familia!

Casa Familia is het hele jaar open.
In Salland/Holten of Voorthuizen.
Bespreek de mogelijkheden voor
weken/week/midweek/weekend.
Of boek nu al voor D.V. 2013!

www.casafamilia.net
T 0342 - 478380

begravenisverzorging

Den Hollander

Begravenissen in Den Haag, Westland, Gouda,
Rotterdam, Vlaarding en omstreken.

Wij verzorgen alleen begravenissen.

Dag en nacht bereikbaar.

P.N. den Hollander
T. den Hollander

Tel. 010 - 4600509

www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

VAN STAVEREN

Begravenisverzorging

Sumatrastraat 11 ~ 2405 EM Alphen aan den Rijn

Dag en nacht bereikbaar, in elke regio

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

Nieuw verschenen

16,⁵⁰

De zeven bazuinen

Serie: Overdenkingen over de
Openbaringen, deel 2

Ds. W. Visscher

De uitgave bevat 9 overdenkingen
over de Openbaring. De overden-
kingen zijn geschikt voor persoon-
lijk gebruik. Ze kunnen ook in de
leesdiensten gebruikt worden.

 E-book € 11,90

9,⁹⁵

Liefde tot elkaar

Serie: Pastorale gedachten,
deel 6

Ds. A. Schot

Samen een kerkelijke gemeente
vormen, betekent oog en zorg
hebben voor elkaar. Vanuit de
Éfezebrief gaat ds. A. Schot in
op allerlei concrete situaties in
huwelijk, gezin, werkverhouding en
gemeente.

 E-book € 7,50

9,⁹⁵

Een blijde boodschap Meditaties en gedichten

Ds. D.W. Tuinier

Ds. D.W. Tuinier schreef eenvoudige
meditaties die bijzonder geschikt
zijn als leidraad in gesprekken
met mensen die niet of nauwelijks
bekend zijn met de Bijbelse bood-
schap. De gedichten zijn van mevr.
M.A. Groeneweg-de Reuver.

 E-book € 7,50

Verkrijgbaar in de boekhandel
en op www.debanier.nl

Meld u aan
voor de
nieuwsbrief op
www.debanier.nl

 deBanier
uitgeverij

- Psychosociale therapie • Coaching/sparringpartner
- Huwelijksweekenden • Relatietherapie • Training

Professionele hulpverlening vanuit een reformatorisch-christelijke visie.

Respect, vertrouwen, veiligheid

- Ik loop al langer met een vraag rond maar aan wie durf ik die te stellen? • Ik loop vast op mijn werk.
- Ik kan er niet meer tegen. Wie helpt mij? • Ik maak moeilijk contact.

Neem contact op voor een vrijblijvend gesprek!

locaties Doetinchem en Veenendaal
telefoon 0314 391 687

website www.mercyhulpverlening.nl
e-mail info@mercyhulpverlening.nl

Kerstvakantie:

T.H. Gezellige chalet in Nunspeet voor **4 vriendinnen, met gratis olieballen**. Midweek € 315,- excl. www.nunspeetvakantie.nl
Tel. 0345-558258 / 06-20999516

TE HUUR:

ruime compleet ingerichte chalet direct aan het Veerse Meer, 7-persoons. Ligging dicht bij Arnhemuiden en Middelburg. www.chaethureninzeeland.nl
Tel: 06-41046147

WOERDEN Gemoderniseerd **APPARTEMENT** op hoek v.d. eerste woonlaag.

Met garage, tuin en berging, 4 kamers. Dicht bij kerk en ref.school.
€ 199.000,
z.garage €179.000. 06-52541403

LETHBRIDGE, Canada. Gaat u op **vakantie naar Alberta?** Verblijf dan in een van onze gezellige cottages!
Ernst en Louise Sluijmers
00-1-403-329-8181 website: www.elbas.com

Noodkreet

Uw steun gevraagd voor slachtoffers aardbeving en droogte in Zuidwest China

Na de aardbeving zoeken kinderen en volwassenen hun toevlucht in een rotshol.

Geeft u gehoor aan deze noodkreet?

Stort uw gift op

giro 320666

t.n.v. Stichting China

Stichting China
Veenendaal

Postbus 1150 | 3900 BD Veenendaal

**GEEF WEESKINDEREN
EEN TOEKOMST**

Kamoto heeft alleen haar oma nog...

De twaalfjarige Kamoto is wees. Ze woont nu bij haar oma die te arm is om voor haar te zorgen. Dankzij hulp van Stéphanos kan Kamoto toch naar school. Stéphanos helpt weeskinderen in Malawi en Zambia met (Bijbel)onderwijs, voedsel, kleding, medische zorg en opvoeding. Help ons kinderen als Kamoto een toekomst te geven!

Wilt u ons helpen?

Uw bijdrage is meer dan welkom op

banknr. 33 53 07 450 t.n.v. Stéphanos, Uddel

Algemeen Nut
Beogende instelling
ANBI

Voor sponsoring van een weeskind bel 038 - 385 79 66 of mail adoptie@stephanos.nl

Wij bevelen het werk van Stéphanos van harte aan!

Ds. A.A. Brugge

Ds. D.J. Budding

Ds. G. Clements

Ds. A.A. Egas

Ds. L. Groenberg

Ds. A. den Hartog

Ds. L.M. Jongejan

Ds. J. Joppe

Ds. M. Klaassen

Ds. L.W. van der Meij

Ds. J. van Rossem

Dhr. D.J. Schouten

Mr. C.G. van der Staa

Ds. K. Visser

Ds. W. van Vlastuin

Ds. H. Zweistra

Stéphanos

Stichting Stéphanos, Postbus 1136

3860 BC Nijkerk, tel. 033 - 245 62 22

info@stephanos.nl, www.stephanos.nl

Interesse in een leuk appartement vlakbij Utrecht?

Zorggroep Sirjon heeft in Den Dolder 7 appartementen te huur voor maximaal drie jaar. Ben je op zoek naar een appartement in de buurt van Utrecht? Rustig en toch goed bereikbaar? Laat dan even weten dat je geïnteresseerd bent!

Details appartementen

Elke appartement heeft een woonkamer, een aparte keuken en badkamer en een slaapkamer. De huurprijs bedraagt € 450,00 euro per maand (excl. energie).

De appartementen staan naast een woonlocatie van Siloah. Daarom zoeken we geïnteresseerden die lid zijn van de Gereformeerde Gemeenten of een van de andere reformatorische kerken.

Geïnteresseerd?

Ben je geïnteresseerd of wil je meer informatie? Neem dan contact op met Jan van der Hout, j.vanderhout@sirjon.nl.

Te koop: Nieuw Lekkerland,

zeer nette 2/1 kap (hoek) woning. Bouwjaar 1987, royale woonkamer, inpandige garage, stenen berging en schutting. Mooi gesitueerd. Veel extra's. Dicht bij reformatorische basisschool. Scherp geprijsd € 325.000. Telefoon 0184-681878. Bij sluiten van koopovereenkomst voor 31 december 2012 nog soepele hypotheekvoorwaarden.

Te huur: **RUIME** bovenverdieping ca 70m². Voor 1 pers. Keuken/kamer/slpk./berging. Kootwijkerbroek info: 0342-442953.

Huizen Adrien
Vakantiebungalows in Tsjechië

Telefoon +31 (0)345 65 10 58
info@adrien.nl • www.adrien.nl

de Beukelaar
boekhandel

Laan 15 | 8071 JG Nunspeet
T. (0341) 25 05 93
E. info@boekhandeldebeukelaar.nl
I. www.boekhandeldebeukelaar.nl

Een boek dat je pakt...

D.W. Schipper **010-458 31 12**
Capelle a/d IJssel
J. Kooijman **0182-58 39 32**
Gouda
Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

HARKES Persoonlijke zorg voor uw begrafenis
Begravenissen

Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begrafenis
Dag en nacht bereikbaar – overal te ontbieden

Wie wil kamperen in Rust Ruimte Groen en Zondagsrust.

Hartelijk welkom in 2013 op Grevelande. Kruidenpluktuin en luxe sanitair. Kijk op www.Grevelande.nl Of bel 0187669317 fam. Lies en Bejke van der Velde

De vers gevallen sneeuw knerpt onder je laarzen....

Te huur: Onze comfortabele 8 persoons vakantiewoning in Wallis, Zwitserland. Voor sneeuw wandelen, skiën en rust. Info: www.residencefiesch.nl of tel. 0383855121

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur:

ds. C. Neele
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd:
Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 0,95 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:
Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Begrafenisverzorging Tollenaar

Wij verzorgen goed georganiseerde begravenissen met eerbied, meeleven, en... met oog voor detail.

De laatste wensen brochure "Bevel aan uw huis" is gratis verkrijgbaar.

John Tollenaar

Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen.

(Wij berekenen uiteraard geen km en tunnelkosten)

0115 61 25 54 of 06 18 14 80 08

www.bvtollenaar.nl

Hartelijk welkom
op de landelijke

ISR~~Æ~~ELDAG

D.V. vrijdag **28 december 2012**
in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente
Hardinxveld-Giessendam, Brooshoofdstraat 32
Aanvang 10.00 uur, vanaf 9.15 uur inloop met koffie

OCHTENDPROGRAMMA

- Openingswoord door ds. C.J. Meeuse
- **"Hoor, o Israël"**, het werk onder orthodoxe Joden door ds. M. Moore van Christian Witness for Israel
- Muzikale medewerking van mannenkoor De Lofzang uit Goes
- Presentatie van een nieuw boek van ds. C. Neele

Pauze

- Koffie, thee en soep gratis
- Broodjes tegen betaling
- Te koop: boeken en kaarten

MIDDAGPROGRAMMA

- Deputaten ds. D. de Wit en K. Karels informeren u over de opleiding van voorgangers in Oekraïne
- Ds. A. Schot vertelt uit de geschiedenis van het Joodse volk

Het belooft een boeiende dag te worden.
**Graag ontmoeten wij u op
D.V. 28 december!**

**Meer parkeermogelijkheden
op een paar minuten loopafstand:**
- in de straat met de naam Bellefleur nabij scholen
- Buitendams 384, kerkgebouw OGG

WEGENS SUCCES HERHAALD: crèche voor kinderen

van 0 tot 5 jaar verzorgd door gastvrouwen
uit de gemeente van Hardinxveld.
Locatie: een van de zalen van de HHK,
Buitendams 205, 400 meter afstand van kerkgebouw GG.
Voor meer informatie: 0348 - 48 99 29.